

Nimfea

**A PÁSZTÓI-LEGELŐ (HUHN20148)
KIEMELT JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETMEGŐRZÉSI TERÜLET
FENNTARTÁSI TERVE**

TANÁCSADÓ KFT.

2015

**Fidlóczky József
Szakértői eng.sz: SZ-008-2012**

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai	4
1.1. Név	4
1.2. Azonosító kód	4
1.3. Kiterjedés	4
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	4
1.5. Érintett települések.....	4
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	4
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	4
2. Veszélyeztető tényezők.....	6
3. Kezelési feladatok meghatározása	9
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	9
3.2. Kezelési javaslatok	9
3.2.1. Élőhelyek kezelése.....	10
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés	18
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	18
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	21
3.2.5. Mellékletek.....	23
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében	24
3.3.1. Agrártámogatások	24
3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer	24
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer.....	25
3.3.2. Pályázati források	26
3.3.3. Egyéb	27
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	27
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	27
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	28
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	28

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Pásztói-legelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (továbbiakban: kjTT)

1.2. Azonosító kód

HUHN20148

1.3. Kiterjedés

381.65 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának (Standard Data Form) 2015. október 31-ével frissített változatát vettük alapul.

(1) A kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek

- 1530* - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak

1.5. Érintett települések

Túrkeve

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

- Helyi jelentőségű védett természeti terület: Pásztó-pusztai gyepek, kiterjedés: 401,4317 ha (Túrkeve Város Önkormányzatának 17/1998. (XII. 10.) sz. rendelete a helyi jelentőségű természeti értékek védelméről). Átfedés a kjTT-vel: 100%
- Védett tájképi elem: gémeskút (azonosító: 430980) az 50/2008 (IV. 24.) FVM rendelet alapján.
- Országos ökológiai hálózat övezete: A tervezési terület 100%-ban az Országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetének része (2. térképmelléklet).

1.7. Tervezési és egyéb előírások

(1) Természetvédelmi kezelési terv

- a helyi jelentőségű védett természeti területre kezelési terv még nem készült.

(2) Településrendezési eszközök

- Jász-Nagykun-Szolnok megye területrendezési terve – 10/2011. (IV.29.) rendelet
- Túrkeve, településrendezési terv és külterület szabályozási terv – 17/2006 (VIII.07) rendelet

(3) Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- Körzeti erdőterv: Tiszafüredi erdőtervezési körzet (érvényes: 2006.01.01. – 2015.12.31.) törzskönyvi szám: 20/2006, kelt: 2006. november 21. A következő tervezési időpont a Közép-Tiszai erdőtervezési körzetben (új körzet neve): 2016. A köztos időszakra az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény 113. § (17) bekezdése vonatkozik.

(4) Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

- I/1. Szolnok és dél-hevesi apróvadas vadgazdálkodási körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2016-ig (Országos Vadgazdálkodási Adattár).
- Túrkevei Földtulajdonosok Vadászati Közössége (vadgazdálkodási alegység kódszáma: 16-754310) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. február 1. Jóváhagyta: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

(5) Halgazdálkodási tervek

- a területre halgazdálkodási terv nem vonatkozik

(6) Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- Nagykunság alegység (azonosítószáma: 2-18) vízyűjtő-gazdálkodási terve. Elfogadás dátuma: 2010.08.01. Közreadta: Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, 2009. szeptember.

(8) Egyéb tervek

- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Környezetvédelmi Program 2009-2014. Készítette: a KEVITERV AKVA Mérnöki Vállalkozási Kft. Elfogadta: a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés 151/2010. (IX.24.) számú határozatával
- Túrkeve Város környezetvédelmi programja 2010. Készítette: Zöld Övezet Környezetvédelmi Vállalkozás.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A03	Gyepterület kaszálása/vágása	M	85%	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> . Legeltetés helyett inkább a kaszálás jellemző. A kaszálás sokkal kevésbé diverz gyepi életközösséget tart fenn szikeseken, mint a legeltetés.
A04.02	Alullegetetés	L	15%	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> . Legeltetett területeken a jelenlegi állatállomány 0,3-0,4 áe/ha, amely nagyon alacsony sűrűség. Az élőhely fajkészlete módosul, homogenizálódik, a gyomok aránya nőhet, és ez kedvezhet az özöngyomok megtelepedésének is.
A04.03	Pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya	L	8%	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> . A terület ÉK-i részén megszűnt a tereltetéses juhtartás, azóta csak kaszálják. A kaszálás sokkal kevésbé diverz gyepi életközösséget tart fenn szikeseken, mint a legeltetés.
D01.01	Burkolatlan utak	L	1%	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> . A terület északi szélén taposási – útkialakítási kár. Ez a szegélyterületeken gyomosodáshoz vezet.
J02.03.	Csatornázás, vízelvezetés	L	30-50%	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> . Korábbi, már felszámolt illegális lecsapoló csatorna, a 2.8.-ban említett út ennek a helyén vezet. A meglévő igen mély kiépítésű, elsősorban a területet szegélyező belvízcsatorna-hálózat. (1. fotó). A terület közepén ÉK-DNY irányban átvezető egykori, legelőöntözési és belvíz-lecsapolási szándékkal egyaránt létesített, jelenleg a természetes felszíni vízmozgásokat akadályozó csatornaszakasz.
D02.01	Villanyvezetékek	L	1%	<i>Pannon szikes sztyeppék és</i>

				<p><i>mocsarak (1530*)</i>. A területen átvezető nagyfeszültségű (120 kV-os) légvezeték, az előforduló védett madarakat veszélyezteti.</p> <p>Szigeteletlen oszlopok a 20 kV-os vezetéken, az előforduló védett madarakat veszélyezteti.</p>
J03.02	Élőhelyi-összeköttetések (konnectivitás) csökkenése emberi hatásra	M	100%	<p><i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i>. A Hortobágy-Berettyó nyugati oldalán nincs csatlakozó védett és Natura 2000 terület, a legközelebbi természetes élőhelyfolt távolsága nem biztosítja az összeköttetést, így a Pásztói-legelő egy izolált terület egy agrársivatagban.</p>
A02.03	Gyepterület átalakítása szántóvá	L	1%	<p><i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i>. Kismértékű elszántások ott, ahol a gyep nem csatornával határos.</p>
G01.03	Motoros járművel végzett tevékenység	L	6%	<p><i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> Agrár/horgász/kiránduló célú emberi mozgás a dűlőutakon, amely növeli a terület zavartságát.</p>
Kód	A területre kívülről ható veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A01	Földművelés	M	5%	<p><i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i>. Kis méretből adódó hosszú érintkező felület a környező, intenzív agrárterületekkel A 0499/13 legelő művelési ágú hrsz. szántó használatban van (közepén gémeskúttal - 2. fotó).</p>
H07	Egyéb szennyező forrás	L	nem ismert	<p><i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i>. A város már rekultivált, felhagyott kommunális hulladéklerakó telepe szomszédos ÉK felől, bizonytalan hatással. A telep közelében a gyep zavartabb állapotú és nagyobb százalékban találhatóak meg a pionír fajok.</p>
I01	Idegenhonos inváziós fajok	L	nem ismert	<p><i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i>. ÉK-en a terület határánál megjelent: kanadai aranyvessző (<i>Solidago canadensis</i>).</p>

E04.01	Mezőgazdasági építmény a tájban	L	nem ismert	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> . A terület északi, közúttal határos szélén tájidegen elemként beékelődő mezőgazdasági nagyüzemi kombinát. Hatásának mibenléte és mértéke bizonytalan. A telep közelében a gyepek zavartabb állapotúak.
--------	---------------------------------	---	------------	--

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések

Alapvető cél a Natura 2000 jelölő értékek (1530* - *Pannon szikes sztyeppék és mocsarak*) fenntartása. Általános cél a Pásztói-legelő összefüggő, gyepes élőhelyeinek megőrzése, és ahol lehetséges, állapotuk javítása.

A terület legfontosabb természetvédelmi célkitűzése a 1530* kódszámú, „Pannon szikes sztyeppék és mocsarak” megnevezésű élőhely-kategória minél teljesebb körű védelme a megfelelő kezelési gyakorlat kialakításával, a veszélyeztető tényezők mérséklésével, illetve felszámolásával. További célkitűzés a terület keleti szélén előforduló 6250* - Síksági pannon löszgyepek (3.3. térkép) élőhely megőrzése.

Az alábbi részletes célkitűzések fogalmazhatók meg:

- az esetleges alkalmi beszántások megakadályozása, a meglévőek megszüntetése, ezzel a pannon szikes gyep arányát és kiterjedését negatívan befolyásoló egyik ténylegesen előforduló közvetlenemberi hatás kiküszöbölése;
- a pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) jelölő élőhelytípus állapotmegőrzése és állapotjavítása érdekében természetvédelmi és gazdálkodási szempontból optimalizált legeltetési/kaszálási rendszer kidolgozása;
- a bolygatott részek gyepeinek rekonstrukciója javasolt gyommentesítő kaszálással;
- az idegenhonos fajok visszaszorítása, terjedésük megakadályozása;
- a közösségi jelentőségű kiskészű aszat (*Cirsium brachycephalum*) állományának védelme
- a közösségi jelentőségű nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) védelme érdekében annak tápnövényei, a lórumfajok (*Rumex sp.*) állományai fenntartásának biztosítása;
- a belvízelvezető csatornákon természetvédelmi célú vízvisszatartó létesítmények telepítésének előkészítése és megvalósítása a lecsapoló hatás csökkentése érdekében.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási és az élőhely-rekonstrukciós és -fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységekre (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképe mutatja be). A fajvédelmi, illetve a kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.3. és a 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak és amelyek egységes kezelése indokolt. A kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlan nyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet. A kezelési egységek lehatárolását az élőhelyfoltok és azok természetessége, állapota, valamint az aktuális kezelési lehetőségek és adottságok adták. A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmaznak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyeket a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhely-fejlesztési lehetőségekre is kitérünk.

A területen különböző értékességű-zavartságú sziki gyepek fordulnak elő (1530* jelölő élőhely) (3.3. térkép és 6. térképmelléklet). Jellemzően hiányoznak a talajfelszín-közeli, intenzívebb Na-só felhalmozódásra utaló társulások, az ürmösök, vakszikek, miképpen a szolonyec szikes talajok markáns, felszíni eróziós formái (padkásodás, szikerek, marokkal rakott szik stb.) is.

Legtömegesebb a szolonyec sziki rét (*Agrosti-Alopecuretum pratensis – Agropyretosum repentis* szubassz.). Kisebb mértékben, fragmentáltan jelenik meg a cickafarkos füves puszta (*Achilleo-Festucetum pseudovinae*) és a löszlegelő (*Cynodonti-Poëtum angustifoliae*), ezek általában nemcsak kis kiterjedésű foltok, hanem degradáltak is. A terület keleti széléin degradált löszgyep (*Salvio nutanti-nemorosae – Festucetum rupicola*) húzódik egy megszakított sávban. A hodályok környékén kisebb foltokban ruderalis növényzet található, alföldi gyomos száraz gyepek találhatók.

KE-1 kezelési egység

(1) Meghatározása: legeltetéssel hasznosított főleg szikes rétek, valamint cickórós puszták, löszgyepek és egyéb jellegtelen üde és száraz-félszáraz gyepek

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: F1b - Cickórós puszták
- F2 - Szikes rétek
- H5a - Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek

OB - Jellegtelen üde gyepek

OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek

- Natura 2000 élőhely: 1530* - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak

6250* - Síksági pannon löszgyepek

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A kezelési egység területén természetvédelmi szempontból a legelőnyösebb a jelenleg is folyó legeltetés (elsősorban szarvasmarhával) fenntartása. Annak hiányában juh és lófélék legeltetésére kell törekedni.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet tartalmazza a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának kötelezően betartandó földhasználati szabályait.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Kód Gyepterületre vonatkozó előírás-javaslatok

GY01 Felülvetés nem megengedett.

GY14 Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.

GY25 A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.

GY31 A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságának be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.

GY42 Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 állategység/ha.

GY59 Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.

GY67 Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.

GY68 Legeltethető állatfaj: juh.

GY69 Legeltethető állatfaj: kecske.

GY70 Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

A kezelési egységbe tartozó gyepek természeti állapota és nagy területmérete nem indokolja az élőhely-rekonstrukciót. Az élőhelyfejlesztést az állatlétszám növelésével javasoljuk megvalósítani.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatunk nincs.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

Az élőhelyek természetes állapotukban való megőrzése és a hagyományos tájhasználat fenntartása érdekében a legeltetés (elsősorban szarvasmarhával) a legelőnyösebb

hasznosítási mód az élőhely fiziognómiája, növényzete és állatvilága megőrzésére. Amennyiben ez nem lehetséges, egyéb állatfajokkal történő legeltetés is megfelelő, de érdemes a legeltetés intenzitásáról és módjáról egyeztetni a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal a terület jó természeti állapotának fenntartása érdekében. Mindennemű mezőgazdasági gyephozam fokozására használt beavatkozás (pl. felülvetés) kifejezetten káros hatású lehet a területen, mivel átalakítja a gyepterület szerkezetét, és gyomosodáshoz, degradációhoz vezet. A terület mai arculatát a vízállapota határozza meg, így kerülendő annak megváltoztatása: belvizes területeit meg kell óvni a levezetéstől. Az inváziós, tájidegen – pl. keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) – és némely őshonos fa- és cserjefajok – vadrózsafélék (*Rosa spp.*) – visszaszorítása (őshonos fajok) és eltávolítása (tájidegen fajok) kiemelten fontos feladat a gyepterületek fenntartása szempontjából.

KE-2 kezelési egység

(1) Meghatározása: kaszálással hasznosított főleg szikes rétek, valamint löszgyepek, egyéb jellegtelen üde és száraz-félszáraz gyep foltokkal

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: F2 - Szikes rétek
H5a - Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek
OB - Jellegtelen üde gyeppek
OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyeppek
- Natura 2000 élőhely: 1530* - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak
6250* - Síksági pannon löszgyepek

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A kezelési egység területén természetvédelmi szempontból a legelőnyösebb lenne a legeltetés (elsősorban szarvasmarhával) beindítása, de kevés jószág állomány miatt ez csak távlati cél. Így a jelenlegi területhasználat fenntartása, a kaszálás javasolt természetkímélő módszerek alkalmazásával.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet tartalmazza a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának kötelezően betartandó földhasználati szabályait.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Kód   Gyepterületre vonatkozó előírás-javaslatok

- GY01 Felülvetés nem megengedett.
- GY08 Dobkása és talaj meghajtású rendszőr, rendelkezőr használata tilos.
- GY14 Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
- GY22 Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
- GY25 A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.
- GY31 A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni,

valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.

- GY71 Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges.
- GY72 Kaszálás június 15. után lehetséges.
- GY79 Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
- GY92 A gyepterület kaszálása, szárazítása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása.
- GY99 A kaszátlan területet évente más helyen kell kialakítani.
- GY103 Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

A kezelési egységbe tartozó gyepek természeti állapota és nagy területmérete nem indokolja az élőhely-rekonstrukciót. Az élőhelyfejlesztést a kezelési egységben legelő állatállománnyal javasoljuk megvalósítani.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatunk nincs.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

Az élőhelyek természetes állapotukban való megőrzése és a hagyományos tájhasználat fenntartása érdekében a legeltetés (elsősorban szarvasmarhával) lenne a legelőnyösebb hasznosítási mód az élőhely fiziognómiája, növényzete és állatvilága megőrzésére. Amennyiben ez nem lehetséges, akkor évi egyszeri, nyár eleji, június 15-e utáni könnyűgépes kaszálás indokolt zárványterületek létrehozása nélkül, bűvósávok meghagyásával, de mindenképpen javasolt a kaszálás előtt (a korábbi időpontra tervezett a kaszálás esetén is) egyeztetni az illetékes nemzeti park igazgatósággal a terület jó természeti állapotának fenntartása érdekében. Hasonló okból indokolt a magasabb tarló hagyása és a dobkasza (forgódobos fűkasza) mellőzése (tárcsás és alternáló technikák preferálása). A rendsodrásnál korlátozni célszerű a talajmeghajtású rendsodrók használatát különösen, ha gyomfaj (pl. mezei aszat /*Cirsium arvense*/) van jelen, mert alkalmazása enyhe bolygatást, nyitást okoz. Mindennemű mezőgazdasági gyephozam fokozására használt beavatkozás (pl. felületés) kifejezetten káros hatású lehet a területen, mivel átalakítja a gyepterület szerkezetét, és gyomosodáshoz, degradációhoz vezet. A terület mai állapotát a vízállapota határozza meg, így kerülni kell annak megváltoztatását: belvizes területeit meg kell óvni a levezetéstől. Az inváziós, tájidegen – pl. keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) – és némely őshonos

fa- és cserjefajok – vadrózsafélék (*Rosa spp.*) – visszaszorítása (őshonos fajok) és eltávolítása (tájidegen fajok) kiemelten fontos feladat a gyepterületek fenntartása szempontjából. A jó természeti állapot megőrzése érdekében indokolt a kaszálókon a költségek szoros nyomon követése, és szükség szerint a kaszálás kezdő időpontjának eltolása (fürj, fogoly, tűzok stb. fészekaljainak védelme). Célszerű a kaszálókat évente máshol kijelölni. Ekkor a fajgazdagság és a kétszikűek viszonylag magas aránya fenntartható. Az állandóan kaszált réteken pázsitfű-dominancia lép fel, és csak egyes kétszikűek tudnak bizonyos körülmények között tömegessé válni – mint pl. 2012-ben a tejoltó galaj (*Galium verum*), ami egyébként megrontja a széna minőségét.

KE-3 kezelési egység

(1) Meghatározása: idegenhonos fajok (fehér akác /*Robinia pseudoacacia*/ és olasznyár /*Populus italica*/), alkotta erdősávok, erdőrészek

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: S1 - Akácültetvények
S3 - Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők
- érintett erdőrészek: Túrkeve 60A, 60B, 54VF

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A területen jelenleg uralkodó fatípus az akác (*Robinia pseudoacacia*) és az olasznyár (*Populus italica*). A távlati célállomány a kocsányos tölgyes (*Quercus robur*) és a csertölgyes (*Quercus cerris*). Ezeken a területeken a körzeti erdőtervnek megfelelő gazdálkodás folytatható, illetve törekedni kell arra, hogy az egyéb keménylombos fajok közül a hazai, termőhelyhonos fajokat alkalmazzák az elegyítésekben. Alkalmazandó fajok: mezei szil (*Ulmus minor*), tatárjuhar (*Acer tataricum*), mezei juhar (*Acer campestre*), fehér nyár (*Populus alba*), fehér fűz (*Salix alba*), egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*) és vadkörte (*Pyrus pyraster*). A kis területű faállományokban rendszeres fahasználatot nem javasolunk.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet
- A Tiszafüredi erdészeti tervezési körzet erdőterve

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

<u>Kód</u>	<u>Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok</u>
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállomány típussal.
E58	Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágó és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Az idegenhonos fajok helyett termőhelyhonos fajok alkalmazása javasolt, ld. (3) pont.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőterületek fenntartása indokolt, de az esetleges felújítás során őshonos, a tájegységre jellemző fajok telepítése szükséges.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A jelenleg faállománnyal borított terület részben tájidegen fajokból áll. A tájidegen fajok lecserélése hazai fajokra – pl. kocsányos tölgy (*Quercus robur*), fehér nyár (*Populus alba*), tatár juhar (*Acer tataricum*) stb. – általános természetvédelmi célkitűzés. Az erdőállományok gyérítése, véghasználatá során a vágásterületen, később a fiatalos állományban is szükséges inváziós fajok visszaszorítása mechanikus, vagy amennyiben szükséges, vegyszeres (lebomlók használatával) úton.

KE-4 kezelési egység

(1) Meghatározása: szántóföldek

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: T1 - Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A területen belül javasolt a szántóföldi művelés felhagyása. A kJT délnyugati részén, a 0499/13 és a 0499/14 hrsz-on és környékükön található kevés szántó művelési ágú és használatú terület, illetve gyepterület, illetve gyepterület művelési ágú, ám mindmáig szántóként hasznosított rész is. és emellett kismértékű elszántások is előfordulnak. Továbbá kívánatos volna a szántóföldi művelés felhagyása a Natura 2000 területen kívül eső, de abba beékelődő, KE-4 kezelési egységgel határos parcellán is.

A szántóföldi művelés során a kemikáliák és növényvédő szerek kiszórásának minimalizálását javasoljuk. Az egyébként szikesedésre hajlamos szántókon annak kialakulását fokozó öntözést nem javasoljuk, viszont a terület arculatát kialakító vízállapot megőrzése kiemelt célnak tekinthető, így a meliorációs tevékenységek megszüntetését ajánljuk.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A szántóterületeken kötelező előírás nincs, de amennyiben az élőhely rekonstrukciója megkezdődik, akkor a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendeletben megfogalmazott, a NATURA 2000 gyepterületek fenntartását célzó, kötelezően betartandó földhasználati szabályok lesznek érvényesek rá.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

1) A veszélyeztető hatás mérséklését szolgáló önkéntesen vállalható előírás-

javaslatok

<u>Kód</u>	<u>Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok</u>
SZ13	Szántóföldön trágyaszarvas kialakítása tilos.
SZ14	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer-mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ34	Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t.
SZ35	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
SZ49	Az időszakos és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.

2) A visszagyepesítés, rekonstrukció utáni állapotra vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

<u>Kód</u>	<u>Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok</u>
SZ53	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.
SZ54	Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ55	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucernakultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ60	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ64	A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztoroló legeltetés szükséges.
SZ65	A vetést követő egy vagy két évben júliusi tisztító kaszálást kell végezni a nedves szántó gyomfajainak visszaszorítására.
SZ67	Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepek kialakulásának elősegítése. Tájédegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.
SZ68	A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amelynek őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor kell legyen. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességét, kizárólag mechanikai eszközökkel, biztosítani kell.

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Élőhelyfejlesztésként a szántóterületek rekonstrukcióját, visszagyepesítését javasoljuk a (4) pont ide vonatkozó előírás-javaslatok alapján. A kis foltokat viszonylag jó állapotú gyepek veszik körül, így az onnan gyűjtött őshonos fajok magvaiból, terméseiből végzett magvetés a legeredményesebb visszagyepesítési módszer, viszont a szántók felhagyásával és spontán gyepesedéssel is sikeresen kialakítható a gyeptakaró. Utóbbi esetben gyomfajok megjelenése miatt évi minimum kétszeri kaszálás ajánlható.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatunk nincs.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A szántóföldek délnyugatról ékelődnek be a természetes élőhelyekbe. A szántóföldek szerepe és a rajtuk folyó gazdálkodás minősége döntő hatással bír ezekre az élőhelyekre, ennek megfelelően javasolt minimálisra csökkenteni a vegyszerhasználatot (műtrágyák és biocid-, főként az általános inszekticid anyagok) a közösségi jelentőségű gerinctelen fajok védelme érdekében is. A természetes élőhelyekkel érintkező területeken a pufferzóna kialakítása az élőhelyek védelme érdekében szükséges. A szántóterületeket övező természetes élőlényközösségek hosszú távú fennmaradása jelenleg veszélyeztetett, kizárólag a szántóföldi növénytermesztés felhagyásával és a terület visszagyepesítésével, élőhely-rekonstrukciójával lehetséges.

KE-5 kezelési egység

(1) Meghatározása: Beépített területek, telephelyek, földutak.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: U10 - Tanyák, családi gazdaságok

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslat a tanyák évi legalább egyszeri kaszálással történő gyommentesítése, inváziós fajok visszaszorítása.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Kód   Gyepterületekre vonatkozó előírások-javaslatok

GY107   Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.

GY108   Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

A kezelési egységben élőhelyfejlesztésre vonatkozó javaslatot nem teszünk.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egységben erdőtelepítésre vonatkozó javaslatot nem teszünk.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A tanyahelyeken lassan regenerálódó gyepek vannak, melyeket természetes élőhelyek öveznek. A későbbiekben magkészlétként biztosíthatják regenerációjukat, viszont a – főként inváziós – gyomfajok, mint pl. keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), csökkentése (kezdetben évente legalább háromszori kaszálással), azért kiemelten fontos, mivel ezen állományok főként innen terjednek tovább a belső területekre.

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok a kezelési egységek leírásánál szerepelnek (ld. KE-1, KE-2, KE-3, KE-4).

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A Pásztói-legelő a szomszédos, ugyancsak kJTT minősítésű Szandazugi-legelővel egyetemben az országos ökológiai hálózat részét képezi, ökológiai folyosó elemként (2. térképmelléklet). Pontosabb meghatározással ezek agrársivataggal körülvett lépőkövek (stepping stone). Cél az, hogy ez a lépőkő funkció minél megfelelőbben működni tudjon, amit a táji léptékű területhasználat realitásai között (MTÉT rendszeren kívül eső, intenzív szántóterületek veszik körül őket minden irányból - 5. térképmelléklet) csak magának, a lépőkőnek a minél jobb általános kondícióban tartásával lehet megvalósítani. Ez a stepping stone szerep változatos hatékonyságú. Például a már kipusztult ürge (*Citellus citellus*) esetében ma gyakorlatilag már nem működik. A nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) esetében viszont úgy tűnik, metapopulációs mechanizmusok dolgoznak, és Pásztó funkcióképes lépőkő ebben a dinamikában (MÁTHÉ 2009, LÉVAI 2004).

A fajvédelmi intézkedések esetén feltüntettük az érintett kezelési egységek számát.

A közösségi jelentőségű **nagy tűzlepke** (*Lycaena dispar*) (előfordulása a 3.4. térképmellékleten látható) hernyójának tápnövénye a Tiszántúlon szinte mindig a fodros (*Rumex crispus*) és a keskenylevelű lórom (*Rumex stenophyllus*). Ezek a fajok rétek növényei, az előbbi általában zavartabb helyeken fordul elő utóbbinál. Mennyiségük nagymértékben függ az előző és az azévi csapadékviszonyoktól. A tapasztalatok szerint az esősebb években gyakrabban lépnek fel tömegesen a vadsóska-fajok. Nem kedvelik a kaszálást, számukra a marhalegeltetés az ideális. Ráadásul a lepke a sóskafélék tölevélnyel-maradványai között telel, amit a kaszálás sokkal kevésbé hagy épen (a marha nem legeli a sóskafajokat). Ezért javasoljuk a marha és ló legeltetés prioritását. Érintett kezelési egység: KE-1 és KE-2.

A közösségi jelentőségű **dunai tarajosgőte** (*Triturus dobrogicus*) és **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*) állományai szempontjából a területen jelenleg folyó legeltetéses állattartás megfelelő, de az ismert szaporodó helyeket javasolt kihagyni március és szeptember között a legeltetésből, valamint a kaszálásból és a trágya/takarmány tárolás alól is. Továbbá a szaporodó helyek megfelelő kezelése javasolt (vízügyi kezelés, jelenlegi foltok fenntartása) (előfordulásukat ld. a 3.4. térképen). Érintett kezelési egység: KE-1 és KE-2.

Egyéb, a területen előforduló jelentősebb fajok védelme érdekében megfogalmazott intézkedések

A **fogólábú fátyolka** (*Mantispa styriaca*) a területen 2012-ben előkerült, védett rovar. Speciális életmódú (farkaspókok petecsomóiba petézik, és lárvái kispókokat esznek, míg az

imágók bokrokon, magas lágyszárúakon lesből vadásznak) szegélylakó faj, a napsütötte gyepszéli bokrosok kellene számára. Ezért a terület szélein az inváziós keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és akác (*Robinia pseudoacacia*) nem felszámolandó, hanem lecserélendő őshonos fa- és cserjefajokra. Érintett kezelési egység: KE-1 és KE-2.

A **fogásfarkú szöcske** (*Polysarcus denticauda*) nem pontosan ismert, milyen gyepeket és gyepterkeztetési típusokat kedvel, illetve tolerál, ezért a cél a változatos, mozaikos gyepterkeztetés. Ennek érdekében időbeni mozaikosságot biztosít a kaszálók éves váltogatása. A térbeli mozaikosságot a LIFE+ projekt keretében végzett gyepterkeztetési kísérlet is adott, ráadásul a faj éppen itt került elő. Érintett kezelési egység: KE-1.

A jelölő fajokon túl előfordulnak a területen a madárvédelmi irányelv hatálya alá tartozó, I. függelék madárfajok is, több közülük – akár jelentős számban – költ, de – értelemszerűen, hiszen a terület nem KMT – nem jelölő státuszúak. Ezek az alábbiak: fehér gólya (*Ciconia ciconia*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), kékes rétihéja (*Circus cyaneus*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), pusztai ölyv (*Buteo rufinus*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), halászsas (*Pandion haliaetus*), kék vércse (*Falco vespertinus*), kerecsensólyom (*Falco cherrug*) túzok (*Otis tarda*), gólyatöcs (*Himantopus himantopus*), szalakóta (*Coracias garrulus*), búbos banka (*Upupa epops*), lappantyú (*Caprimulgus europaeus*), parlagi pityer (*Anthus campestris*), tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*), kis őrgébics (*Lanius minor*).

A területen előforduló jelentősebb madárfajok védelme érdekében megfogalmazott intézkedési javaslatok

A fokozottan védett **túzok** (*Otis tarda*) – érintett kezelési egység: KE-1 és KE-2 – a tapasztalatok szerint a marhalegelők által nyújtott, változatos gyepterkeztetést és többfajú kétszikű növényekben gazdagabb füves vegetációt előnyben részesíti a birka által rövidre nyírt, általában pázsitfű-gazdagabb legelőkhöz képest. Ugyancsak előnyösebb a marhalegelő a kaszálóknál is, mert azokon is hajlamosak a pázsitfűvek felszaporodni, ami táplálkozó területként romlást jelent a túzok számára. Ezért cél a marhalegeltetés terjesztése. Jelenleg inkább csak a város felőli, északkeleti része marhajaratás Pásztón, a túzok pedig éppen átellenben a déli, délnyugati sarokban tartózkodik többet, valószínűleg, mivel az a kevésbé zavart. A kaszálókon – lehetőség szerint – történjen sarjulegeltetés.

A területen átvezető két légvezeték ütközéses balesetet okozhat, és a múltban már okozott is, ezért cél a légvezetékek láthatóvá tétele jelzőgömbök és firefly felszerelésével. A kivitelezésnek természetesen nemcsak a KJT által érintett szakaszra kellene kiterjednie, hanem a túzok teljes mozgási területére.

A róka (*Vulpes vulpes*) és a Túrkeve város felől jövő esetleges kóborló macska és kutya predációs hatása. Hasonlóan az előzőhöz, ez is nagyobb területre terjed ki, mint a KJT, célszerűen a Hortobágy-Berettyó teljes jobb partjára érdemes vonatkoztatni feladatként. Ezért cél a helyi vadásztársaság a túzok számára kevésbé zavaró időszakokban (júliustól novemberig) lámpás esti hajtásokat szervezzen, és alkalmazzon engedélyezett csapdákat. A hatékonyságot nagymértékben növeli, ha a koslatási időszak vége felé, azaz február-márciusban is történik lámpás keresés, a kotorékok felszámolása, mert március végén a kölyöknevelés megkezdésével a rókák már kevésbé mobilak.

Továbbá feladat a szárnyas predátorok, azaz varjúfélék kontrollja, a vadászati szabályozással összhangban, varjú-csapdák kihelyezésével. Nem a védett vetési varjú (*Corvus*

frugilegus), hanem a dolmányos varjú (*Corvus cornix*) és a szarka (*Pica pica*) állományának csökkentése a cél.

A két vadászati jellegű célkitűzés a Dévaványai-sík KMT területén is fontos, célszerűen integráltan végzendő.

A fokozottan védett **kék vércse** (*Falco vespertinus*) állománya esetében – érintett kezelési egység: KE-1 és KE-2 – egyrészt a kJT déli szegélyén húzódó akác-erdősávon elhelyezett költőládák már régiek, állapotuk romlik, ezért a költőládák pótlandók újak kihelyezésével. Másrészt a fészkelési lehetőséget nyújtó akácos pusztulóban van, ezért cél a kieső akácok (*Robinia pseudoacacia*) pótlása szürkenyár-csemetékkel. Nem cél zárt erdősáv létrehozása, a telepítés maradjon ligetes. Harmadrészt a dolmányos varjak (*Corvus cornix*) rendszeres támadásai, zaklatásai ellen együttműködés a helyi vadásztársasággal a dolmányos varjú kontroll terén. A Nimfea Természetvédelmi Egyesület és általában a földtulajdonosok közössége segíthet a dolmányos varjú (*Corvus cornix*) fészkek felkutatásában, melyek közelében a csapdázást a vadászati illetemekesek már elvégezhetik.

A fokozottan védett **szalakóta** (*Coracias garrulus*) fajjal kapcsolatos problémák, felvetések és célkitűzések általában megegyeznek a kék vércsénél leírtakkal – érintett kezelési egység: KE-1 és KE-2.

A fokozottan védett **kerecsensólyom** (*Falco cherrug*) számára a területen átvezető nagyfeszültségű vezetéken költőtálca van. Nem minden évben fészkel. Kedvenc zsákmányállata, az ürge a '90-es években még élt a terület északnyugati sarkában, kipusztulásának közvetlen oka az ekkor több hullámban bekövetkezett esős években, és magas talajvízállásban, kedvezőtlen nyári időjárásban keresendő. Közvetett ok az, hogy széles mezsgyék, gypsávok, tanyák, tanyahelyek nélkül, a nagytáblás agrársivatagban ez az állomány izolált populációvá vált, újratelepedési, elvándorlási esélyek nélkül. A kerecsensólyom stabilan megtalálható a területen az ürge nélkül is, de érdemes megvizsgálni egy lehetséges ürgetelepítés lehetőségét – érintett kezelési egység: KE-1 és KE-2.

Egyéb **védett, fokozottan védett nappali ragadozó madaraké és baglyok**, de különösen parlagi sas (*Aquila heliaca*), halászsas (*Pandion haliaetus*), valamint a réti fülesbagoly (*Asio flammeus*) előforduló állományai számára egyrészt a táplálékbázisuk védelme a fontos – érintett kezelési egység: KE-1 és KE-2 – melynek érdekében a kaszálás során kaszálatlanul hagyott pászták tartása biztosítja a rágcsálók menedékét. Másrészt a közepfeszültségű légvezetékek mint veszélyforrás merülnek fel, melyek egerészölyvek (*Buteo buteo*) pusztulását már ismételt, dokumentáltan okozták (4. térképmelléklet), ezért feladat szigetelőpapucskok, vagy más védelmi technikák felrakása.

A védett **kis őrgébicsnek** (*Lanius minor*) fogyó fészkelőhelyei vannak a legelő szélén – érintett kezelési egység: KE-1, KE-2 és KE-3 – ezért ott feladat a kieső akácok (*Robinia pseudoacacia*) pótlása szürkenyárral (*Populus canescens*).

A védett **búbos banka** (*Upupa epops*) számára alkalmas odvas fák fogyatkoznak. Ezért a kieső akácok (*Robinia pseudoacacia*) pótlása szürkenyárral (*Populus canescens*) e faj számára is fontos. Ezen kívül fészkekodúk kihelyezése is javasolt – érintett kezelési egység: KE-1, KE-2, KE-3 és KE-5.

A **fürj** (*Coturnix coturnix*) számára megfelelő gyepgazdálkodás, a fészkek kikaszálásának mellőzése a cél – érintett kezelési egység: KE-1 és KE-2.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

1. Közösségi jelentőségű élőhelytípusok és fajok monitorozása:

A közösségi jelentőségű élőhelytípusok (1530*, 6250*) Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) alapján végzett monitorozása javasolt.

A **kisfészű aszat** (*Cirsium brachycephalum*) esetében javasoljuk a faj újbóli megjelenésének ellenőrzését, megjelenése esetén pedig a folyamatos monitorozást.

A **nagy tűzlepke** (*Lycaena dispar*) monitorozása NBmR protokoll szerint transzekt menti számlálással végzendő optimális esetben évente, minimálisan ötévente.

Az újonnan előkerült, közösségi jelentőségű kételtűfajok monitorozását optimális esetben évente, minimálisan ötévente megismételt, standardizált mintavételezéssel indokolt elvégezni. Mintavételi helyeket javasolt természetes mocsárfoltokban, valamint kubikgödörökben kijelölni. A **dunai tarajosgőte** (*Triturus dobrogicus*) esetén palackcsapdázás, valamint transzekt mentén végzett peteszámlálás, a **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*) esetén akusztikus, valamint transzekt mentén végzett vizuális felmérés a javasolt módszer.

2. A kezelések hatásának monitorozása

A LIFE+ projekt keretében kidolgozott monitoring-konceptió (9. és 10. térképmelléklet)

A koncepció alapja Fábíán Zsófia cikke (FÁBÍÁN 2010), mely kezelési alapon, fitocönológiai módszerekkel végzett kezelési kiértékeléseket a területen. Ebből kiindulva épült fel a következő terv, melyben többféle alapvető kezelés egymás mellett éri egy kis területen az előforduló kétféle társulást (*Agrostio-Alopecuretum pratensis* és *Achilleo-Festucetum pseudovinae*)

1. kaszálás
2. marhalegeltetés
3. juhlegeltetés
4. juh-marha-ló legeltetés
5. ugarból spontán rétkialakulás.

Az ugarok visszagyepesedésénél kétféle további vizsgálat is számításba jöhet. Az egyik esetben a spontán gyepesedő terület gyomirtó kaszálást kapna kezelésként. A másik esetben viszont szomszéd gyepről legeltetve lenne, ami további két a esetet jelenthet (birka és marha).

A rétek legeltetéséhez a meglévő villanykarámokat kellene olyan mértékben módosítani, hogy legalább egy kis darab rét is belekerüljön a jószágjártásokba.

A tervezési terület északnyugati sarkában lévő hodálytól dél felé általánosan lejtő terepen jellemző az északi részek többé-kevésbé tipikus cickafarkos füves legelő jellege (*Achilleo-Festucetum pseudovinae*). Ezt déli irányban széles átmeneti sáv követi, ahol az egyes társulások nem tisztán fordulnak elő, tovább dél felé már egyre inkább vannak szárazabb réti foltok (*Agrostio-Alopecuretum pratensis-Agropyretosum*).

Ezek alapján az északnyugati részen 3 db 80x400 m-es parcella adná a monitoring területeket. A legnyugatibb pászta jelenleg lólegelő, továbbra is maradhat ebben, bár célszerű néha marhával (is) legeltetni (a ló hosszú távon kizsarolja a legelőt). A középső

parcellában éves váltásban (nem okvetlenül szabályos rendszerben, hanem – mondjuk – 1-3 évenként) kaszálás és legeltetés is lenne. A legkeletibb parcella minden évben kaszálva volna, de egyik felén sarjúlegeltetés 1-3 évente zajlana, a másikon ez sem. Továbbá a parcelláktól keletre eső kaszáló lehetne a következő monitoring egység. További egység lehetne a TSZ-központtól délre esetleg egy bivalylegeltetési parcella (0496/5 hrsz.). A legelőn az északkeleti sarki birkahodály környékén a cickafarkos csenkeszlegelő, mint birkalegeltetés, is egy monitoring egység lehet (0499/17). Továbbá, a pásztói gyepek keleti sarkánál a szegélydűlő mente (a szeméttelép felé) marhajáratás is (0503/3). Itt részben cickafarkos csenkeszlegelő, részben szárazabb rét is legeltetve van, a rét keletebbi, dűlőúthoz közelebbi része keréknymos (kaszálási kezelés-hiba).

A botanikai vizsgálatok túlmenően az egyenesszárnyúak felmérése (fűhálózás) továbbra is szükséges, és a nyilvánvalóan gazdag talajlakó bogárfauna miatt (például 2012-ben a lólegelőn tömegesen jelentkezett 3 gyalogcincér *Dorcadion* faj is), nagyon ajánlott talajcsapdázás és a bogarak vizsgálata is.

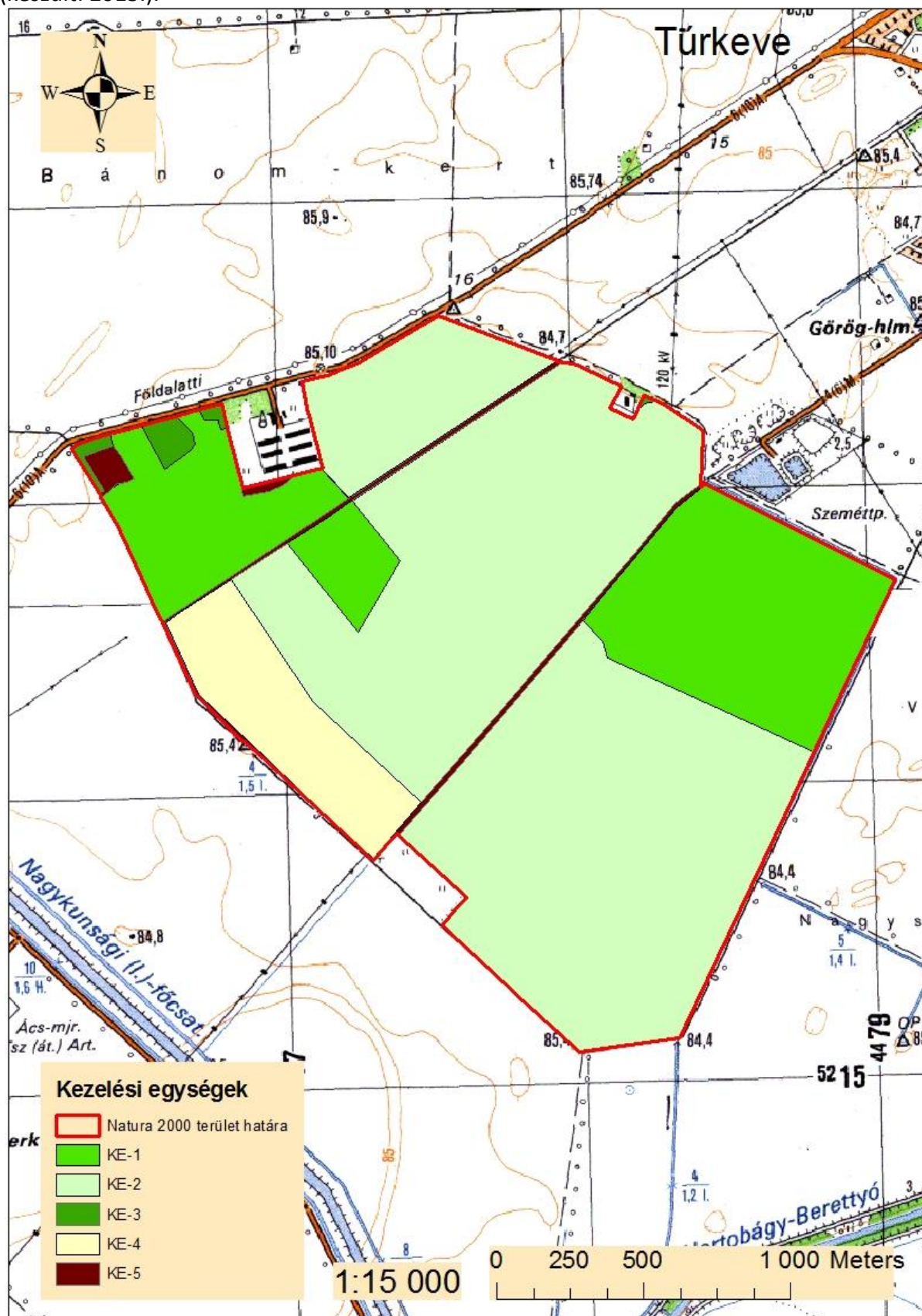
A változatos kezelés vélhetően kedvezően hat a gazdag talajlakó rovaréletre, így például a védett fogasfarkú szöcske állományára.

3.2.5. Melléletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése (készült: 2013.).

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Pásztói-legelő (HUHN20148) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik. A kezeléseik kivitelezésének jogi keretét elsődlegesen a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény és a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, illetve az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény vonatkozó rendelkezései adják.

A fent hivatkozott Natura 2000 terület teljes egésze helyi jelentőségű védett természeti terület is.

Ezen túl a terület teljes egészében az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezete is (ld. 1.6. fejezet).

A terület 97,7%-a magántulajdon, 1,2%-a önkormányzati tulajdon, valamint 1,1%-a egyéb állami tulajdon. A magántulajdonú területek több tulajdonos között oszlanak meg, és a nagyon sok tulajdonos által érintett osztatlan közös tulajdon jellemző a területen.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Pásztói-legelő kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület Túrkeve település közigazgatási területét érintve az alábbi azonosítóval jelzett fizikai blokkokban található:

MEPAR Blokkazonosító	terület (ha)	Natura 2000 érintettség (ha)	KAT	Érintett helyrajzi számok
U7LN3-J-10	182.02	177.18	KAT20	0500 0503/2 – 0503/38
U70N3-W-10	120.29	118.96	KAT20	0499/8, 0499/9, 0499/12, 0499/16, 0499/17
U7TN3-Q-10	14.12	13.37	-	0499/2 0499/4 – 0499/7
UA6N3-7-10	16.06	15.42	KAT20	0499/13 – 0499/15
U6P23-Y-10	63.01	56.62	KAT20	0496/4 – 0496/6, 0497, 0498

Az Uniós csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre is. A felvázolt támogatási lehetőségek a 2007-2013-as pénzügyi időszakra vonatkozó szabályok alapján 2007-2015 időszakra érvényesek.

Egységes területalapú támogatás (SAPS)

A támogatás mértékéről évente a vidékfejlesztésért felelős miniszter dönt miniszteri rendeletben. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul

tartsa be az 50/2008. (IV. 24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszereit tartalmazza.

Agrár-környezetgazdálkodási támogatás (AKG)

Középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit a vidékfejlesztésért felelős miniszter által kiadott miniszteri rendelet szabályozza.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések

Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe.

Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 területen található, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente 40-230 EUR/ha lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások

Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető *horizontális* szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetők el.

Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások

Támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása

Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére az 1257/1999/EK tanácsi rendeletének 19-20. cikkelyei alapján.

A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg csupán a 269/2007 (X. 18.) Korm. rendelet

alapján van kompenzációs kifizetés. Az ebben a rendeletben meghatározott földhasználati előírások betartása minden Natura 2000 gyepterületen kötelező. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezen területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A gyepterületekre vonatkozó földhasználati korlátozások olyan alapvető előírásokat fogalmaznak meg, melyek betartása minden hazai gyepterületen elengedhetetlen, a természeti értékesség fenntartása érdekében. Ez a rendelet azonban az általánosságából adódóan nem tud kezelni olyan speciális területi problémákat, melyek a Natura 2000 hálózat esetében fontosak. Ebből adódóan a fenntartási tervek egyik legnagyobb hozadéka az a területiségből eredő specialitás, mely megfelelően képes megalapozni a speciális kezelési irányokat. Ezen túlmenően a fenntartási tervek egy, a jelenleginél pontosabb, a területek igényeihez jobban igazodó támogatási rendszer megalapozását is hivatottak előkészíteni, és szakmailag megfelelően alátámasztani.

A területiség esetében külön figyelemmel kell lenni a jelenlegi területalapú támogatási rendszer működésére, mely a hasznosított mezőgazdasági területeket veszi alapul. Natura 2000 területek támogatása esetében éppen azok a területek lehetnek értékesek, illetve fejlesztésre javasoltak, melyek jelenleg nem minősülnek hasznosított területnek (belvizes foltok, becserjésedett gyepek, felhagyott szántó területek). Ennek az ellentétnek a feloldása alapvetően határozza meg a Natura 2000 területek fenntartásának és fejlesztésének a sikerét.

3.3.2. Pályázati források

A tervezési területen a gyakorlati fenntartási intézkedések egy része természetvédelmi pályázati forrásból (LIFE+ Természet projekt) valósult meg, melyhez az Európai Bizottság, valamint a Földművelésügyi Minisztérium, mint társfinanszírozó biztosított forrást. A projekt azonosítója: LIFE10 NAT/HU/000018, elnevezése: *Pásztó-pusztá pannon szikes gyepek helyreállítása és megőrzése fenntartható gazdálkodási módszerekkel*. A projekt fő kedvezményezettje és egyben koordinátora a Nimfea Természetvédelmi Egyesület. A projekt megvalósításában partnerek a Hermann Ottó Természetvédelmi Kör, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság és a Tiszatáj Közalapítvány. A projekt időtartama: 2011.09.01 – 2015.10.31. teljes költségvetése: 569.731 euro. Jelen fenntartási terv is ezen forrásból készült el. A projekt a terület természetvédelmi állapotának javítását tűzte ki célul fenntartható gazdálkodási módszerekkel. Ennek érdekében a projektpartner Tiszatáj Közalapítvány 35 ha területet vásárolt meg, aminek eredményeképpen a tulajdonosok száma kb. 90-vel csökkent. A 0496/6 hrsz-en lévő állattartó telep bővítve lett és fel lett újítva. A terület közepén található, ÉK-DNY irányban átvezető egykori, legelőöntözési szereppel létesített, jelenleg a természetes felszíni vízmozgásokat akadályozó csatorna (4. térképmelléklet) részleges (kb. 150 m) átépítése-befedése a LIFE+ projekt keretében megvalósult. A LIFE+ forrás lehetőséget adott a területtel kapcsolatos természetvédelmi célzatú tevékenységek disszeminációjára, mely során gazdálkodók számára szakmai, gyerekek számára ismeretterjesztő kiadványok, szakcikkék készültek, illetve a program népszerűsítése során nyílt napok szerveződtek.

A jövőben javasolt a terület vízháztartására vonatkozó vizsgálat elvégzése, mely alapján a további intézkedések tervezhetők. Továbbá javasolt annak vizsgálata, hogy az állatállomány milyen mértékű növelésére lenne szükség a terület ideális kezelése céljából.

3.3.3. Egyéb

Az utak környékén a terület ápolása pl. szemétszedés a javasolt lenne, akár önkéntesek akár a közmunkaprogram bevonásával.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A fenntartási terv készítése során folyamatos kapcsolattartás történt a helyi érintettekkel.

1. Előzetesen **interjúk** készültek (személyesen – telefonon keresztül) a területileg illetékes önkormányzattal (Túrkeve).
2. A kommunikációs időszakban cikk jelent meg a projekt **honlapján** (<http://www.pasztolife.hu/index.php/hu/letoltesek/dokumentumok>).
3. A terv egyeztetési fóruma előtt, telefonos és e-mailes **kapcsolatfelvétel** történt a fent említett címzettekén kívül a falugazdással, a gazdálkodókkal, a vadásztársasággal (Túrkevei Földtulajdonosok Vadászati Közössége) a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal (Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság) és a zöldhatósággal (Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség) is. A terv egyeztetési változata e-maillen keresztül jutott el az érintettekhez.
4. Az önkormányzat képviselői személyes és e-mail-es megkeresés után **kifüggesztették** a terv előzetes változatát.

A fenntartási terv egyeztetési folyamata

1. **Fórum** (2013. november 11. Túrkeve, résztvevők száma: 12 fő): a terület nagysága és az érintett település és lakosságszám alapján egy fórum megtartása volt indokolt. Az egyeztető fórum jelentősége elsősorban abban rejlik, hogy ennek révén az érintettek egy nyílt tervezési folyamatba kapcsolódhatnak be, megoszthatják egymással és a tervezőkkel a véleményüket a fenntartási tervek kapcsán, és változtatásokat eszközölhetnek. Mindezzel nem csak javul a terv szakmai színvonala (hiszen több szempontot tükröz), de növekedik a terv helyi elfogadottsága is. A fórumra meghívást kaptak az érintett település (Túrkeve) vezetői és a jelentősebb helyi gazdálkodók, a hivatalos szervek és kezelők részéről pedig a vadásztársaság (Túrkevei Földtulajdonosok Vadászati Közössége), a falugazdász, a Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság és a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség képviselői. A projektben résztvevők oldaláról a tervező, illetve a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai vettek részt. A fórumot a Nimfea Természetvédelmi Egyesület vezette le, az elhangzottakról jegyzőkönyv készült, amelyet átadott a tervezőnek, hogy az észrevételeket építse be a terv végső változatába. A beépített véleményeket a 3.4.3. fejezet táblázata tartalmazza.
2. **Terepbejárás** (2013. november 11. Túrkeve, résztvevők száma: 12 fő): a falufórum után a terepbejárás következett, amely során személyesen meg lehetett tekinteni a terv által és a fórum során felvetett konfliktusforrásokat. A terepbejárást a kJT természetvédelmi őrre vezette, a Nimfea Természetvédelmi Egyesület az

elhangzotokról jegyzőkönyvet készített, amelyet átadott a tervezőnek, hogy az észrevételeket építse be a terv végső változatába.

3. Az érintettek lehetőséget kaptak a terv írásban történő véleményezésére is. Az észrevételeket megkapta a tervező, hogy építse be a terv végső változatába.
4. Az egyeztetés folyamán a véleményezhető terv dokumentáció megtekinthető volt a projekt **honlapján**, amely elérhető a <http://www.pasztolife.hu> hivatkozáson. Ugyanitt véleményezési lehetőség is volt, a beérkezett észrevételek beépítése a terv végső változatába minden esetben a tervező feladata volt. A beépített véleményeket a 3.4.3. fejezet táblázata tartalmazza.

A fenntartási terv elfogadását követően javasolt kommunikációs intézkedések:

1. A fenntartási terv elérhetőségének biztosítása a nagyközönség számára.
2. Hasznos lenne további tájékoztató táblák kihelyezése a tervezési terület különböző pontjain, amelyből a gazdálkodók és a területen megfordulók megismerhetik a kJT kijelölésének céljait, a fontosabb jelölőfajokat és élőhelyeket, valamint a kötelező előírásokat és támogatási lehetőségeket.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

1. a Pásztói-legelő Natura 2000 területtel érintett település (Túrkeve) önkormányzatának képviselői,
2. jelentősebb helyi gazdálkodók (összesen 16),
3. a kJT területén működő vadásztársaság (Túrkevei Földtulajdonosok Vadászati Közössége) képviselői,
4. az érintett település (Túrkeve) falugazdája,
5. Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság,
6. Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség,
7. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság,
8. Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Az alábbi táblázatban összegyűjtött, beérkezett vélemények a terv végső változatába beépítésre kerültek.

Kommunikációs címzett	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett-e?	Hogyan?	Beépült-e a tervbe?	Hogyan?
Túrkeve település önkormányzatának képviselői	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	telefon	-	-
Helyi gazdálkodók (összesen 16)	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	fórumon részt vett 2 fő	-	-
Vadásztársaság	önkormányzati	igen, de nem	telefon	-	-

(Túrkevei Földtulajdonosok Vadászati Közössége)	kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	formált véleményt a fenntartási tervről			
Falugazdász	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	telefon	-	-
Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	megjelenés fórumon	-	-
Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	telefon	-	-
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	nem	-	-	-
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen	fórumon és terepbejáráson megjelentek (jegyzőkönyv)	igen	a KE-1, KE-2 – kezelési egységeket érintő, legeltetésre és kaszálásra vonatkozó javaslatok